

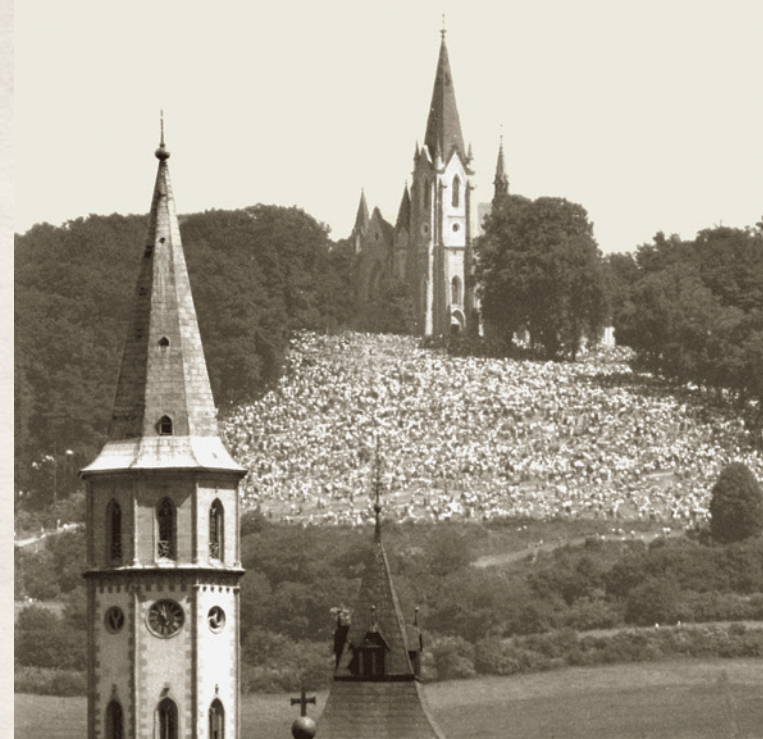
Pútnici v Šaštíne počas
Mariánskeho roka 1987/88

„Napriek rôznym opatreniam proti Levočskej púti sa počet pútnikov z roka na rok zväčšoval a začiatkom 80. rokov už pomaly prevažovala mládež. Vzhľadom na to nervozita úradov stúpala a stále vymýšľali nové opatrenia proti púťiam a pútnikom.“

Ivan Chalupecký

„Celoštátnu púť na Velehrade v roku 1985 možno pokladať za prvé verejné vystúpenie prenasledovanej cirkvi. Púť od začiatku podporovali aktivisti tajnej cirkvi, ktorí pozývali mladých ľudí. Masy pútnikov na Velehrade verejne prejavili nesúhlas s politikmi a dožadovali sa svojich práv – slobody myslenia, svedomia a náboženstva.“

Ján Šimulčík

Plán púti na rok 1987 v SSR

Miesto konania púte	Dátum	Okres	Diecéza
<u>Rím. kat. cirkev</u>			
1. Šaštín - Stráže	7.6.	Senica	trnavská
2. Mariánka	7.6.	Bratislava-v.	trnavská
3. Staré Hory	7.6.	B.Bystrica	banskobystrická
4. Rajecká Lesná	7.6.	Žilina	nitrianska
5. Levoča	4.-5.7.	Sp.Nová Ves	spíšská
6. Topoľčianky	19.7.	Nitra	trnavská
7. Gaboltov	18.-19.7.	Bardejov	košická
8. DiVin	26.7.	Lučenec	rožňavská
9. Kľuknava	26.7.	Sp. Nová Ves	spíšská
10. Rudník	26.7.	Košice-v.	rožňavská
11. Nitra-Kalvária	9.8.	Nitra	nitrianska
12. BŠS	13.9.	Dunajská Streda	trnavská
13. Mariánka	13.9.	Bratislava-v.	trnavská
14. Šaštín - Stráže	20.9.	Senica	trnavská
15. Banská Štiavnica	13.9.	Žiar n/Hronom	trnavská
16. Košice-Kalvária	20.9.	Košice-mesto	košická
<u>gr. kat. cirkev</u>			
1. Stropkov	12.7.	Svidník	prešovská
2. Ľutina	zatiaľ neurčený	Prešov	prešovská
3. Klokočov	30.8.	Michalovce	prešovská
4. Čiré	30.8.	Stará Ľubovňa	prešovská
<u>pravoslávna cirkev</u>			
1. Stropkov	zatiaľ neurčený	Svidník	ep.prešovská
2. Ľutina	30.8.	Prešov	ep.prešovská
3. Ladomirová	13.9.	Svidník	ep.prešovská

OPATRENIA ŠTÁTNEJ MOCI ZAMERANÉ PROTI PÚTIAM

- obmedzovanie dopravy, zákaz používania autobusov ČSAD
- zastrešovanie kňazov pôsobiacich v pútnických chrámoch
- odpúťavacie športové a spoločenské podujatia pre mládež
- kontrola a zapisovanie ŠPZ osobných áut
- fotografovanie a filmovanie pútnikov
- diskreditačné články v tlačí

CHCEŠ VEDIEŤ VIAC?

Odporúčané webstránky:
www.upn.gov.sk; www.enrs.eu

EURÓPSKA SIEŤ
PAMÄŤ A SOLIDARITA

Zdroje fotografií: Archív Ústavu pamäti národa, Archív Spoločnosti Ježišovej na Slovensku, Rímskokatolícka farnosť Velehrad, Peter Borza, František Rábek, Alexander Urban

NÁBOŽENSKÉ PÚTE NA SLOVENSKU V 80. ROKOCH

Náboženské púte majú na Slovensku dlhú tradíciu. Hoci po komunistickom prevrate vo februári 1948 púte neboli oficiálne zakázané, štátne orgány sa rôznymi prostriedkami snažili obmedziť počty pútnikov. Vytvárali mnohé umelé prekážky a administratívne obmedzenia, aby čo najviac ľudí odradili od návštevy pútnických miest na Slovensku. Napriek tomu sa však púte stali v období normalizácie prejavom oživovania náboženského života, osobitne medzi mládežou. Zároveň sa stávali aj akousi neoficiálnou manifestáciou viery, veriaci sa po desaťročiach ateistickej propagandy čoraz väčšmi dožadovali (nielen) náboženskej slobody.

Náboženských púť sa zúčastňovalo veľké množstvo ľudí

V 80. rokoch tvorili prevažnú väčšinu pútnikov mladí ľudia

Púť v Nitre-Kalvárii, 13. - 14. augusta 1988 pri zavŕšení Mariánskeho roku

7. júl 1985

Pápežský legát kardinál Agostino Casaroli sa zdraví s pútníkmi na púti na Velehrade

koniec 80. rokov

Púť v Ľutíne

PRÍČINY

Púte s masovou účasťou veriacich sa na Slovensku začínajú konať približne od počiatku 80. rokov 20. storočia. Tento fenomén nepochybne súvisel s rozšírením činnosti laických náboženských aktivistov z prostredia skrytej cirkvi, približne od polovice 70. rokov. Práve ich aktivity prispeli k budovaniu malých spoločenstiev mladých ľudí, ktoré sa rozšírili po celom Slovensku. Spoločenstvá patrili do siete väčších náboženských zoskupení (Laické apoštolské hnutie, Neokatechumenát, Hnutie kresťanských rodín, Obnova v Duchu Svätom, Oáza, Fokoláre, Rodina Nepoškvrnenej, III. rády niektorých reholí a iné), ktoré boli navzájom informačne prepojené samizdatmi a osobnými kontaktmi svojich členov. Z obavy pred represiami komunistického štátu sa prevažná väčšina stretnutí týchto malých spoločenstiev uskutočňovala neverejne v súkromných domoch a bytoch. Jedinou príležitosťou, kde sa mohli spoločenstvá stretávať verejne, sa stali púte. Práve na púťach si veriaci, osobitne mladí ľudia, začali uvedomovať silu spoločného prejavu náboženského vyznania. Čím väčší bol počet pútnikov, tým ťažšie a zložitejšie ich mohli bezpečnostné zložky štátu zastrášať, prípadne voči nim použiť repre-

sívne opatrenia. V rastúcom počte pútnikov sa zároveň zrkadlilo aj náboženské oživenie v spoločnosti v priebehu 80. rokov. Najnavštevovanejšou bola púť na Mariánskej hore v Levoči. Kým začiatkom 80. rokov sem prichádzalo približne 100 tisíc pútnikov, v roku 1988 sa v Levoči zišlo až vyše 250 tisíc veriacich. Ďalšie väčšie púte sa konali aj v Šaštíne, v Nitre na Kalvárii, v Starých Horách a inde. Výnimočnou sa stala aj púť na moravskom Velehrade, ktorá sa uskutočnila 7. júla 1985 pri príležitosti 1100. výročia úmrtia sv. Metoda. Napriek tomu, že štátna moc sa pokúšala vtlačiť púti charakter „mierovej slávnosti“, približne štvrtí milióna pútnikov skandovalo heslá „chceme náboženskú slobodu“, „chceme svätého otca“ a podobne.

Slovenské púte podporilo aj vyhlásenie Mariánskeho roku. Pápež Ján Pavol II. ho vyhlásil v období od 7. júna 1987 do 15. augusta 1988. Katolícki aktivisti vypracovali pri tejto príležitosti brožúrku Krátky sprievodca slovenského pútnika v Mariánskom roku 1987/1988. Uvádzalo sa v ňom 30 pútí, ktoré už mali svoju tradíciu.

PROGRAM PRE MLADÝCH

Od roku 1984 sa z podnetu katolíckeho aktivistu Vladimíra Jukla zo Spoločenstva Fatima začali pred samotnými púťami uskutoč-

ňovať rôzne celonočné programy pre mladých, pripravované zväčša na otvorenom priestranstve v okolí pútnického chrámu. Prvý krát prebehol takýto sprievodný nočný program v predvečer púte 15. septembra 1984 v Šaštíne. V programe, ktorý takmer vždy pripravovali mladí, sa začali objavovať prosby za prepustenie väznených nábožensko-politických aktivistov, za príchod pápeža, informácie o väznených biskupoch v päťdesiatych rokoch. Nastal tak ľahký posun od rýdzo náboženských tém ku kritike existujúcich pomerov v štáte. Kritika však nebola vyslovovaná v duchu silnej konfrontácie s režimom. Najdôležitejšie však bolo, že tieto informácie mohli byť prezentované a vyslovené verejne. Pútnici tak zažívali v policajnom štáte niekoľko hodín verejnej slobody, akú dovtedy nepoznali.

VÝZNAMNEJŠIE PÚTNICKÉ MIESTA NA SLOVENSKU

Šaštín-Stráže, Mariánka, Staré Hory, Rajecká Lesná, Levoča, Višňové, Gaboltov, Skalka pri Trenčíne, Topoľčianky, Kľuknava, Divín, Oščadnica, Nitra-Kalvária, Turzovka, Báč, Banská Štiavnica, Košice-Kalvária, Stropkov, Klokočov, Ľutina, Lado-mirová